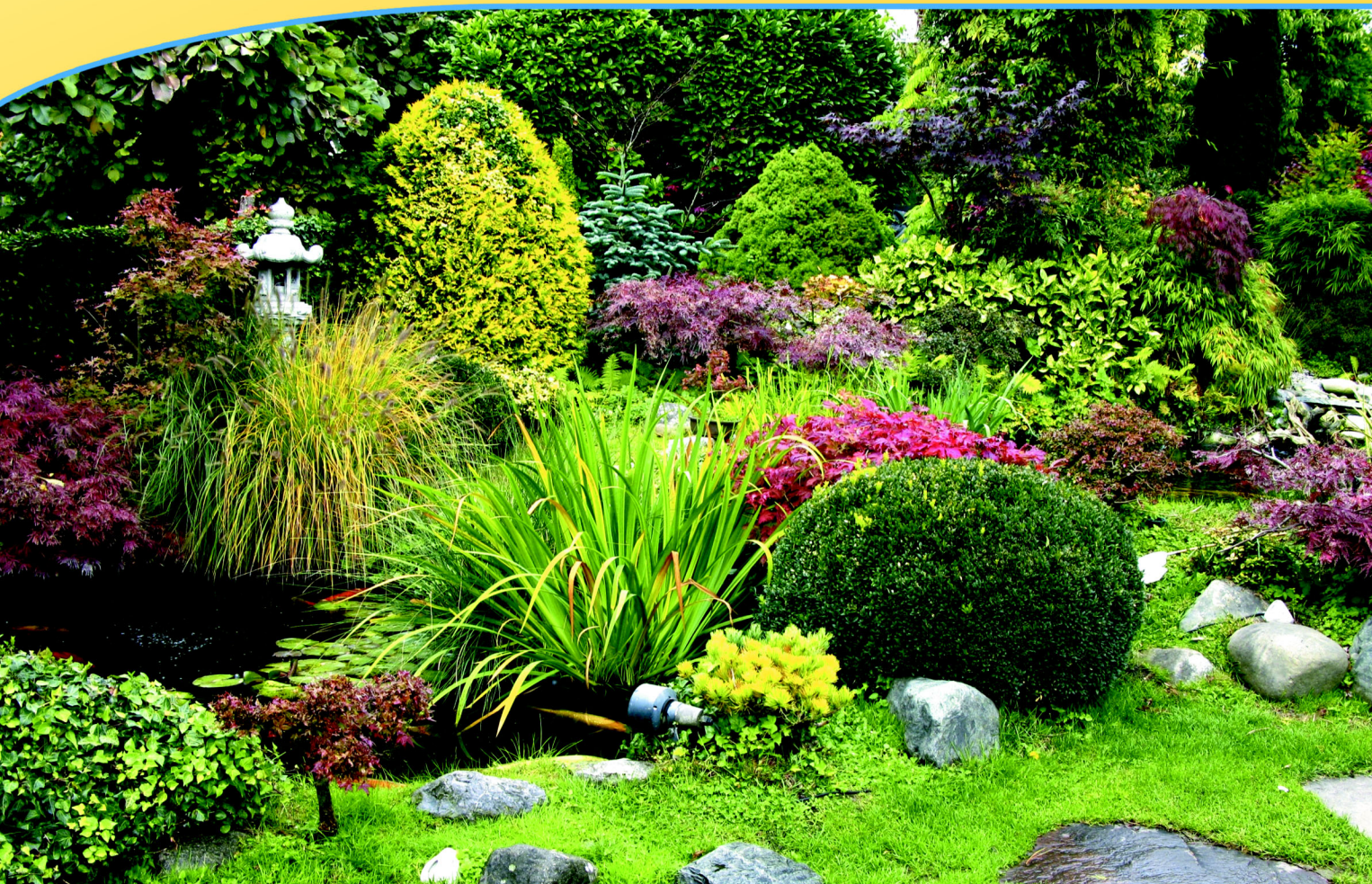

Projektowanie i zakładanie ogrodów

ESKK

Wprowadzenie

O pięknym ogrodzie marzy wiele osób. Ci, którzy zbudowali lub kupili dom, albo tacy, którzy stali się szczęśliwymi posiadaczami działki rekreacyjnej. Również ci, którzy mają ogrody od lat, ale właśnie doszli do wniosku, że nadszedł czas na zmiany.

Można oczywiście zlecić wszystkie prace profesjonalnej firmie zajmującej się architekturą ogrodów albo ograniczyć się do posiania trawy. My chcielibyśmy zachęcić Cię do tego, żebyś zaprojektował swój ogród samodzielnie. Przekonasz się, że nie jest to trudne zadanie – pod warunkiem, że posiada się odpowiednią wiedzę. Ogród dostosowany do Twojego trybu życia, uwzględniający indywidualne wymagania, z pewnością stanie się miejscem, do którego codziennie będziesz chętnie wracać. A pochwały znajomych czy sąsiadów będą najlepszą recenzją efektów Twojej pracy.

Projektowanie i zakładanie ogrodów to sztuka, która rozwijała się przez wieki, a każda epoka przynosiła nowe formy i rozwiązania. Warunkiem sukcesu w tej dziedzinie, obok wyczucia estetycznego i wrażliwości na piękno, jest gruntowna wiedza fachowa i praktyczne umiejętności. Trudno osiągnąć zamierzone efekty bez wiadomości na temat gatunków roślin i ich wymagań czy materiałów wykorzystywanych do budowy elementów architektury ogrodowej.

Uczestnicząc w naszym kursie, nauczysz się oceniać teren pod kątem jego przestrzennego zagospodarowania, dokonywać odpowiednich pomiarów i sporządzać plany. Zdobędziesz praktyczną wiedzę na temat form architektonicznych charakterystycznych dla ogrodów, takich jak schody, trejaże, pergole itp. Dowiesz się, jakie środki wykorzystać, by uzyskać pożądany efekt. Poznasz wymagania wielu gatunków roślin ozdobnych. Przybliżymy Ci także fascynującą historię sztuki ogrodowej – być może znane z przeszłości wzory zainspirują Twoje własne projekty. Po ukończeniu kursu będziesz wiedział, jak podczas projektowania ogrodu łączyć racjonalne rozwiązania z wartościami estetycznymi – będziesz w stanie samodzielnie zaprojektować ogród, którego poszczególne elementy złożą się na harmonijną całość.

Życzymy Ci powodzenia w nauce i stworzenia pięknego ogrodu!

W jaki sposób są opracowane materiały kursu?

Kurs „Projektowanie i zakładanie ogrodów” został podzielony na 32 lekcje zawarte w 16 zeszytach – będziesz je umieszczał kolejno w segregatorze, który wysyłamy z naszymi pierwszymi materiałami.

Każdy zeszyt ma specjalną, **ułatwiającą naukę strukturę dydaktyczną**. Składają się na nią:

- zadania praktyczne, dzięki którym na bieżąco będziesz ćwiczył zdobywane umiejętności;
- liczne zdjęcia i rysunki ilustrujące wykład;
- rozwiązania graficzne wspomagające przyswajanie wiedzy – m.in. symbole stosowane na marginesach, wyróżnianie ważnych terminów pogrubionym drukiem, odpowiadający przekazywanym treściom przejrzysty układ każdej strony;
- podsumowania zawarte na końcu każdej lekcji, które pomagają utrwalić najważniejsze wiadomości;
- praca domowa, która pozwala sprawdzić stopień opanowania wiedzy zawartej w danej partii materiału;
- bezpośredni styl wykładu. Postanowiliśmy zwracać się do naszych Studentów, przyjmując formę „Ty”, a nie „Pan/Pani”. Liczymy w tej kwestii na wyrozumiałość zarówno młodych, jak i starszych uczestników kursu. Uważamy, że teksty pisane w wybranej przez nas formie są bardziej przejrzyste i przyjemne w czytaniu.

Każdy Student ESKK ma prywatnego nauczyciela.

Prace domowe możesz przysyłać do swojego prywatnego nauczyciela, który oceni poprawność Twoich odpowiedzi. Komentarz nauczyciela będzie odnosił się do zagadnień omawianych w poszczególnych zeszytach.

Na marginesach lekcji spotkasz się z następującymi symbolami:

sygnałizuje ważne informacje, definicje, założenia

sygnałizuje zadania praktyczne

2 (33)

oznacza, że ten temat poruszany był wcześniej, np. w lekcji 2 na stronie 33

LEKCJA 1

Wstęp

Po zapoznaniu się z treścią lekcji:

- będziesz potrafił rozpoznawać najważniejsze style ogrodowe – styl regularny i styl swobodny;
- będziesz znał typy ogrodów i ich cechy charakterystyczne;
- będziesz wiedział, jakimi kryteriami się kierować podczas wyboru stylu i formy swojego ogrodu.

1. Style ogrodów

To, czy jakiś ogród nam się podoba, czy też nie, jest przede wszystkim kwestią gustu. Niezależnie jednak od indywidualnych preferencji ogrody – tak jak inne dzieła człowieka – mogą podlegać ocenom opartym o konkretne kryteria. W naszym kursie chcielibyśmy nauczyć Cię myślenia o ogrodzie nie tylko jako o miejscu, które pełni funkcje praktyczne, ale też jako o przestrzeni, która powinna być ukształtowana zgodnie z regułami estetyki.

Zanim przejdziemy do omawiania elementów, które należy uwzględnić podczas projektowania, aby osiągnąć zamierzony efekt, przedstawimy Ci dwa najważniejsze style ogrodowe: **regularny** (architektoniczny, geometryczny, francuski) i **swobodny** (krajobrazowy, angielski). Style te, charakterystyczne dla pałacowych założeń ogrodowych, rozwijały się przez stulecia. Dziś rzadko występują w czystej postaci, jednak ich elementy stosuje się w ogrodach przydomowych. Umiejąc je rozpoznać, będziesz mógł świadomie czerpać wzory z tradycji. W dalszej części lekcji poznasz też popularne typy ogrodów.

Styl regularny

Styl regularny oparty jest na liniach prostych, na symetrii i kształtach geometrycznych. Elementy tego stylu są dobrym rozwiązaniem w przypadku mniejszych ogrodów, ale nie jest to reguła.

Styl regularny, nazywany również architektonicznym lub geometrycznym, pojawił się już w średniowieczu w ogrodach przyklasztornych, a ostatecznie ukształtował się

Ogród w stylu regularnym

w XV i XVI wieku. Najbardziej rozwinął się we Francji w okresie baroku, jako przedłużenie stylu renesansowego, stąd bardzo często ogrody w tym stylu nazywa się francuskimi. Ogrody renesansowe i barokowe omówimy dokładniej w dalszej części kursu, w lekcjach 21 i 23.

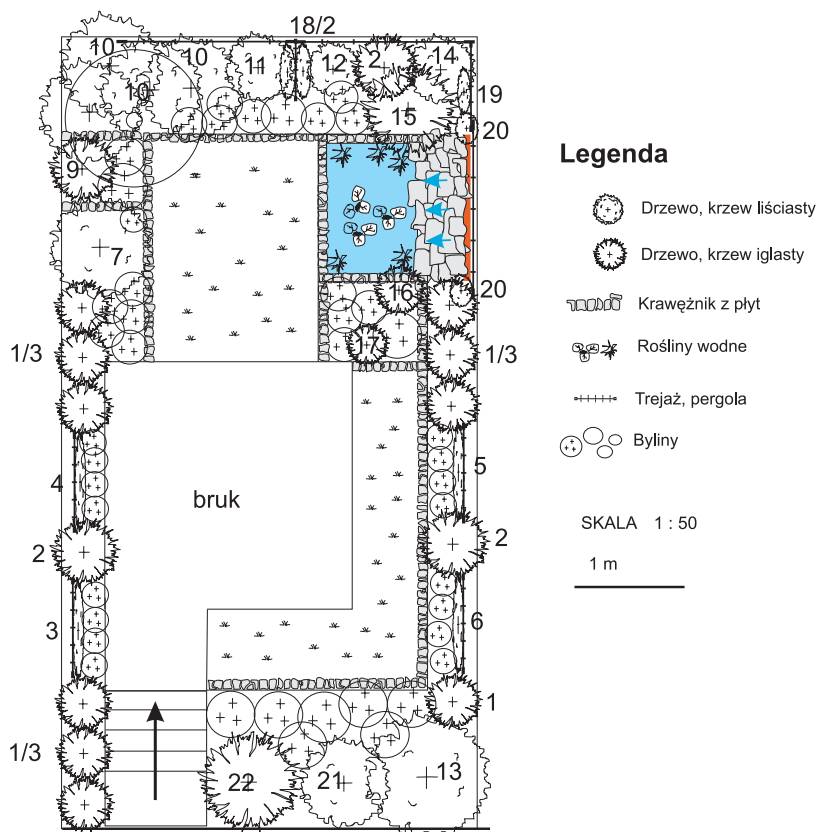
Renesansowy ogród geometryczny – „Ogród miłości” w Villandry (Francja, dolina Loary). Kwatery w kształcie kwadratów ze skomplikowanym, symbolicznym wzorem geometrycznym strzyżonych nisko żywopłotów

Przy założeniach regularnych wymagana jest możliwie płaska powierzchnia. W przypadku nierównego terenu można zastosować tarasowanie. Uzyskamy w ten sposób bardzo interesującą odmianę omawianego stylu, a dzięki obniżeniu powierzchni możliwe będzie oglądanie części ogrodu z góry.

Tarasy z roślinami ograniczone murkami z klinkieru podkreślają nowoczesny charakter budynku

Przy projektowaniu powierzchni ogrodu geometrycznego posługujemy się formami **prostokąta, kwadratu, półkola i koła**, a także **elipsy i trójkąta**.

Projekt prywatnego współczesnego ogrodu przydomowego oparty na kwadratach i prostokątach

Te same zasady obowiązują przy komponowaniu roślin w pionowym ukształtowaniu przestrzeni. Występują tu **kule, piramidy** i różne **stożki** z zimozielonych roślin. Ich regularne rozmieszczenie w ogrodzie jeszcze bardziej podkreśla jego styl.

Kolumnowe drzewa oraz cięte w kule bukszpany dopełniają geometryczne wzory ukształtowania zieleni

Zbiornik wodny z fontanną

Charakterystycznymi elementami ogrodów regularnych są rzeźby, kolumny, zbiorniki wodne, fontanny, pergole, groty, łuki i pojemniki do uprawy roślin.

Kształt zbiorników wodnych nawiązuje do form geometrycznych. Często instaluje się w nich fontanny, dzięki czemu powierzchnia wody staje się dynamiczna.

Ważnymi **liniowymi elementami** ogrodów regularnych są drogi, osie widokowe, a także żywopłoty – stosowane do zamknięcia przestrzeni lub jej rozdzielania – oraz niskie obramowania, na które wykorzystuje się małe, często dodatkowo formowane rośliny.

Partery kwiatowe z obramowaniami w ogrodzie geometrycznym

Geometryczny podział ogrodu charakterystyczny dla stylu regularnego nie musi być koniecznie oparty na osi symetrii. Ukształtowanie ogrodu na zasadzie lustrzanego odbicia zakłada istnienie regularnej architektury (od której biorą początek osie ogrodu). W wielu ogrodach można stosować założenia regularne, ale asymetryczne – linie w ogrodzie kształtowane są wówczas przez stałe punkty budynków, np. okna, drzwi, taras itp.

Prostokątne wzory obsadzeń idealnie dopasowują się do prostokątnego tarasu

Styl swobodny

Styl swobodny wzoruje się na formach występujących w przyrodzie. Priorytetem jest naśladowanie naturalnych walorów krajobrazowych, co osiąga się dzięki stosowaniu miękkich i płynnych linii. Styl ten doskonale nadaje się do tworzenia dużych ogrodów, ale można go też wykorzystywać w mniejszych założeniach.

Ogród w stylu swobodnym

Styl swobodny, inaczej nazywany też krajobrazowym, rozwinął się w Anglii w XVIII wieku, a jego rozkwit nastąpił w okresie modernizmu (XIX wiek) i trwa do dzisiejszych czasów. Podstawowe cechy modernizmu w kształtowaniu ogrodów to **użyteczność i funkcjonalność**, wykorzystanie przestrzeni do rekreacji oraz unikanie planów osiowych i monumentalizmu.

Ogród krajobrazowy charakteryzuje się **naturalnością** w kształcie, barwie i tworzywie. Bardzo istotne jest otoczenie, z którym ogród powinien harmonizować. Naturalność można osiągnąć przez stosowanie swobodnych konturów rabat i rosnącej na nich roślinności, tworzenie żywopłotów z ozdobnych krzewów, użycie natural-

*Wielogatunkowe nasadzenia
na tle otaczającego
krajobrazu, podkreślone
ścieżką z naturalnego
kamienia*

nych kamieni do budowy dróg, murków i miejsc wypoczynkowych oraz projektowanie ukrytych zakątków i zacisznych kryjówek.

Wszelkie ozdobne obiekty, takie jak np. rzeźby czy kamienie, w ogrodach swobodnych wprowadza się raczej ostrożnie. Również miejsca wypoczynku, sadzawki czy grupy kamieni należy harmonijnie włączać do otaczającej roślinności. Charakterystyczne jest nawiązywanie do starożytności (naśladowanie ruin).

Oczko wodne z kaskadą wkomponowane w otaczającą je roślinność

Kształtując ogród, należy wykorzystywać istniejące uskoki i nierówności terenu, ponieważ takie naturalne ukształtowanie sprzyja różnorodności zbiorowisk roślinnych i zwierzęcych.

Luźne obsadzenia roślinne na zboczu

Sadzenie na wzór lasu

Cechą charakterystyczną stylu swobodnego są **nieregularne nasadzenia grupowe drzew i krzewów** z prześwitami. Nieformowane rośliny rosną swobodnie, ich luźne kompozycje przywołują nastrój lasu, a co za tym idzie – ciszy i spokoju.

Wybrać styl regularny czy swobodny?

Stylu ogrodu nie powinno się wybierać bez wcześniejszego przeanalizowania kilku ważnych czynników. Musi on uwzględniać architekturę domu, położenie działki i jej bezpośrednie otoczenie. W praktyce rzadko stosuje się któryś z omówionych stylów w czystej postaci. Połączenie stylu regularnego i swobodnego może być ciekawą mieszanką sztuczności i naturalności, a powstały kontrast wcale nie musi razić.

Połączenie geometrycznych kształtów, podkreślonych symetrycznymi obsadzeniami, ze swobodnie rozmieszczonymi roślinami i kamieniami

We współczesnych ogrodach przydomowych przeważają najczęściej elementy stylu regularnego, gdyż najłatwiej pogodzić je ze stosunkowo niewielkim obszarem działki. Z oczywistych względów wokół domu, który ma przecież geometryczny kształt, powinny znaleźć się podobne formy. Są one właściwe dla strefy wejściowej i tarasów.

Geometryczne kształty obsadzeń w strefie wejściowej

W dalszej części ogrodu można zastosować naturalne, łagodne linie. Przejście z linii prostych do łagodnych zwykle jest maskowane roślinami, jednak jeśli zależy nam na osiągnięciu wyraźnego kontrastu, można z tego zrezygnować. Jest to uzasadnione wtedy, gdy graniczą ze sobą części ogrodu o różnym przeznaczeniu.

Nawet ogród, który jest małą, zamkniętą przestrzenią o geometrycznych kształtach, można ukształtować w stylu naturalistycznym, stosując swobodnie rosnące, odpowiednio rozmieszczone rośliny (np. byliny), czy nawet drzewa na trawniku.

Swobodny układ roślin łagodzi sztywną linię chodnika

Jak widać, linia drogi może zostać „złamana” za pomocą luźnych obsadzeń, dzięki czemu uzyskuje się efekt swobody i naturalności

2. Najpopularniejsze typy i formy ogrodów

Wiesz już, że ogrody urządza się często w konkretnym stylu. Planując przyszły wygląd działki, możesz się też zdecydować na określony typ ogrodu. W swoim ogrodzie (lub jego części) możesz naśladować formy spotykane w naturze (np. ogród skalny, ogród wodny), czy też wzorować się na założeniach charakterystycznych dla innych krajów i kultur (np. ogród chiński i japoński, ogród śródziemnomorski, ogród kolonialny).

Pamiętaj, że ogród powinien być przede wszystkim umiejętnie wkomponowany w otaczający go krajobraz. Przystępując do projektowania, należy więc najpierw przyjrzeć się dokładnie całej okolicy, jej charakterystycznym elementom architektonicznym i roślinnym. Dobry projekt ogrodu uwzględnia środowisko, w jakim położona jest działka, i umiejętnie „zapożycza” z niego różne cechy, które w połączeniu z pozostałymi elementami tworzą harmonijną całość.

Ogród wiejski

Najważniejszą cechą ogrodu wiejskiego jest jego **związek z otaczającym krajobrazem**. O klimacie takiego ogrodu decydują sąsiadujące z nim pastwiska, las czy jezioro. Niewyszukany nastrój urozmaica wspaniała mozaika barw kwitnących roślin, a pod pozorną przypadkowością kryją się starannie wybrane gatunki i odmiany.

ny. Także dobór takich elementów, jak ogrodzenia, ścieżki, pergole i meble, nie jest przypadkowy.

Nowoczesny ogród wiejski. Kompozycja krzewów, traw i bylin na tle domu

Aby podkreślić charakter ogrodu wiejskiego, sadzimy dużo popularnych i lubianych bylin, takich jak: liliowce, łubiny, maki, krwawniki, irysy, bodziszk czy ozdobne trawy. Wzbogacają go zioła i warzywa oraz krzewy i drzewa owocowe – pienne lub szpalerowe.

Zamiast typowych trawników zastosowanie mają tutaj łąki kwietne. W takiej sytuacji intensywnej pielęgnacji poddawane są tylko części użytkowe trawnika.

W ogrodzie wiejskim do tworzenia różnych elementów architektury ogrodowej, takich jak ścieżki, murki, ogrodzenia, pergole, używa się naturalnych materiałów: kamienia, drewna, starej cegły, a także metalu.

Łąka kwietna w ogrodzie

Drewniana architektura ogrodowa zawsze pasuje do ogrodów wiejskich

Ogród miejski

Ogrody w mieście **charakteryzują się zamkniętą przestrzenią**, ograniczoną ścianami, barierami, zwykle otaczają je wysokie drzewa.

Wygląd i stylizacja ogrodów miejskich bywają bardzo różne. Ogrody w mieście można urządzać nie tylko na poziomie gruntu, ale również na dachach, balkonach, a nawet w skrzynkach wiszących pod oknami.

Charakter gruntowych ogrodów miejskich zależy od wielkości oraz usytuowania działki i najczęściej stanowi mieszankę stylów. Jeśli całość jest zgrabnie skomponowana, nawet na niewielkiej powierzchni można osiągnąć rewelacyjne efekty.

Ogród w zabudowie szeregowej. Geometryczne kształty połączone z luźnymi obsadzeniami roślinnymi, z nutką elementów śródziemnomorskich (białe mury i rośliny w donicach)

Ogród w mieście to rodzaj azylu, zaciszne miejsce do spożywania posiłków, zabawy dzieci i odpoczynku po pracy.

Wybór gatunków roślin zależy w głównej mierze od tego, ile czasu możemy poświęcić na ich pielęgnację. W dużych wielkomiejskich aglomeracjach musimy też brać pod uwagę stopień zanieczyszczenia środowiska i specyficzny mikroklimat.

Ogród na dachu

Projektując ogród w miejskim otoczeniu, powinniśmy decydować się na rośliny o wyrazistych kształtach i dekoracyjnych liściach, zwane bardzo często architektonicznymi.

Wyzwaniem są ogrody na dachu lub dużym tarasie. Całość kompozycji zależy od wielu czynników, zarówno technicznych, jak i klimatycznych – zwłaszcza jeśli rośliny mają rosnąć w gruncie, a nie w doniczkach. O tworzeniu ogrodów na dachach dowiesz się więcej z lekcji 29-30.

Dobrze dobrane rośliny na balkonie czy w wiszących donicach pod oknami mogą

wspaniale komponować się z elewacją budynku i zwisając wzdłuż ścian, tworzyć barwne kaskady kwiatów. Z kolei puszczane po trejażu pnącza zapewniają cień i namiastkę prywatności.

Ogród nowoczesny

Podstawową cechą nowoczesnych ogrodów jest prostota linii, rzeźbiarskie ukształtowanie przestrzeni, a przede wszystkim – **oszczędność formy i szczegółów**, zgodnie z modernistyczną zasadą: „mniej znaczy bardziej”.

Zieleń uzupełnia i podkreśla nowoczesny styl ogrodów

Kształty w takim ogrodzie mogą być zarówno proste i geometryczne, jak i swobodne i naturalne. Wszystko zależy od funkcji i przeznaczenia ogrodu. Zwykle ma być to miejsce aktywnego wypoczynku, a więc pasuje do niego basen kąpielowy, kort tenisowy czy placik do gry w koszykówkę.

Basen w ogrodzie

Barwy w ogrodzie nowoczesnym są zwykle świeże i czyste, a kontrasty mocne, roślinność najczęściej masywna, podkreślająca mocne linie ukształtowania przestrzeni. Obowiązują minimalizm i harmonia prostoty z jednoczesną nutą romantyzmu.

Ogród kolonialny

Cechuje się **czystością formy** i porządkiem, a jednocześnie wygodą, łagodną harmonią i związkiem z krajobrazem. Zwykle zawiera wiele elementów stylu regularnego: proste linie, strzyżone żywopłoty, szpalery, ale kompozycja jest bardziej swobodna.

Malowane na białą płotki i balustrady to charakterystyczne elementy ogrodów kolonialnych

Charakter ogrodu kolonialnego podkreślają elementy wykonane z naturalnych materiałów – drewniane podesty, ścieżki z łupanego kamienia czy czerwonej cegły, bardzo ozdobne płoty i ogrodzenia. Na tarasie stoją bujane fotele i stylowe meble.

Rośliny skomponowane w stylu swobodnym, zbliżone do natury podkreślają wiejski charakter tych ogrodów, o czym dodatkowo świadczą miejsca wydzielone specjalnie do uprawy warzyw i ziół.

Ogród śródziemnomorski

Ogrody śródziemnomorskie otoczone są wysokimi murami (zwykle malowanymi na białą lub inny kontrastowy kolor), które tworzą doskonałe tło dla strzelistych roślin sadzonych w gruncie, a przede wszystkim – dla ciekawych roślin w ozdobnych, przenośnych donicach.

Istota tych ogrodów to **silny kontrast między światłem i cieniem**, z którym dobrze komponują się ozdobne donice i dzbany na oliwę.

Charakterystyczna jest tu wiosenna obfitość kwiatów o jaskrawych i świeżych barwach, cytrusy w donicach oraz ciekawie zestawione sukulenty lub inne grupy roślin.

Rośliny w donicach przed domem na wyspie Santorini (Grecja)

Ogród chiński i japoński

Są to **ogrody przeznaczone do medytowania** – podporządkowane religii, określonej symbolice i regułom sztuki. Wtapiają się w otaczający krajobraz i można je zrealizować nawet na najmniejszej powierzchni. Zwykle ogrody tego typu nazywamy japońskimi, należy jednak wiedzieć, że wywodzą się one z dawniejszej tradycji chińskiej.

Charakterystyczne elementy to: kamienie ogrodowe i chodnikowe, kamienie ozdobno-użytkowe, stawy i strumienie, wyspy, kaskady, mostki i pagórki ogrodowe.

Ogród japoński

Skała w rozmaitej postaci odgrywa w takich ogrodach pierwszoplanową rolę. Kształtuje malowniczość, nastrój dzikości i niezwykłości przyrody. Kamienie, w zależności od wielkości, formy, struktury i zabarwienia, mają wyznaczone miejsce w określonych układach i tworzą jakby szkielet ogrodu.

Oddzielną grupę kamiennych elementów stanowią sztucznie formowane ozdobne formy o charakterze użytkowym – latarnie do oświetlania lub pojemniki na wodę.

Kamienna latarnia

Drugim co do ważności elementem ogrodu japońskiego jest woda, występująca w postaci stawów, strumieni, kaskad i wodospadów. Oprócz znaczenia symbolicznego ma ona również znaczenie praktyczne – zapewnia wegetację roślinom. Kształtowanie form rzek i strumieni polega na takim ujęciu, aby całość nie była widoczna z jednego miejsca.

W typowych ogrodach japońskich nie ma trawników i rabat kwiatowych, a ich odpowiednikiem jest powierzchnia pokryta przegrabionym piaskiem.

Przegrabiony piasek w ogrodzie japońskim

Elementem dopełniającym są zazwyczaj kręte i wąskie drogi, wytyczone swobodnie, ale w taki sposób, aby przechodząc nimi, można było podziwiać z bliska ciekawe fragmenty ogrodu. Służą nie tyle do spacerowania, ile do przemieszczania się w kolejne miejsca kontemplacji.

Znaczącą rolę w tego typu ogrodach odgrywają różnorodne budowle: altany, pawilony, bramy, balustrady, rzeźby, a szczególnie charakterystyczne mosty – drewniane, mocno łukowato wygięte (typowo chińskie) albo kamienne w stylu japońskim.

Chiński mostek

Z ogrodami chińskimi i japońskimi zapoznasz się dokładniej w lekcji 17.

Ogród skalny

Ogrody skalne charakteryzują się nachyleniem terenu – **tworzy się je na zboczu naturalnym lub sztucznie usypanym**. Ich najistotniejszym elementem jest oczywiście kamień w różnej postaci. Głazy, odłamy skalne, drobne kamienie w połączeniu ze starymi kawałkami pni czy korzeni drzew dają niepowtarzalny efekt. Najciekawsze ogrody skalne powstają w krajobrazie naturalnie ukształtowanym.

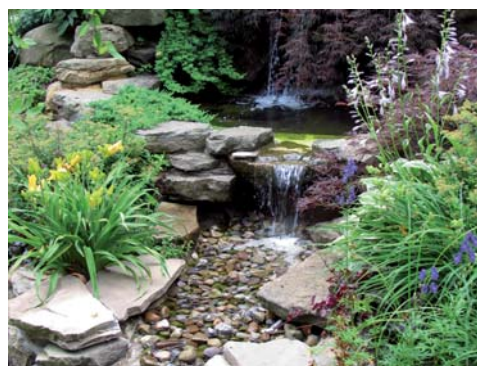
Drugim bardzo istotnym elementem tego typu założeń jest roślinność, która musi charakteryzować się wytrzymałością i zdolnościami adaptacyjnymi do niesprzyjających warunków klimatu górskiego. Charakterystyczne są tutaj niskie rośliny drzewiaste, karłowe odmiany krzewów i bylin, a głównie skalne rośliny okrywowe, które w naturalny sposób uzupełniają wszelkie szczeliny.

Ciekawa kompozycja roślin łagodzi surowe i ciężkie rysy kamieni

W ogrodach skalnych ważną rolę odgrywa woda – w postaci strumyków, kaskad i wodospadów. Spadając i płynąc, nadaje całej kompozycji uroczy górski charakter.

Ogrody skalne bardzo często znajdują zastosowanie jako jeden z elementów większej całości. Najefektowniej wyglądają jednak na dużej powierzchni. O projektowaniu, zakładaniu i pielęgnowaniu tego typu ogrodów dowiesz się więcej z lekcji 16.

Płynąca woda ożywia i uspokaja

Z**ZADANIE 1**

Przyjrzyj się zamieszczonym niżej zdjęciom i opisz przedstawione na nich ogrody. Wykorzystaj wiedzę o stylach, typach i formach ogrodów, którą zdobyłeś w lekcji 1. Swoje opisy porównaj z przykładowymi odpowiedziami, które znajdziesz na stronie 36.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Podsumowanie 1

1. Charakterystyczne cechy ogrodów geometrycznych:
 - występuje symetria osiowa jako przedłużenie widoku z tarasu w krajobraz,
 - wgląd w krajobraz nieprzesłonięty ogrodzeniem,
 - prostokątne aleje, partery kwiatowe otoczone bukszpanem,
 - bogata architektura ogrodowa (przewaga architektury nad roślinnością), rzeźby, kanały, zbiorniki, fontanny,
 - żywopłoty i wysoka roślinność formowane w różne kształty,
 - świątynie, teatry ogrodowe, labirynty z ciętych krzewów, altany, herbaciarnie, pergole, stylowe ławy.
2. Charakterystyczne cechy ogrodów krajobrazowych:
 - swoboda założeń ogrodowych nawiązująca do krajobrazu naturalnego,
 - przenikanie parku w otwarty krajobraz,
 - naturalne zbiorniki wodne, strumyki,
 - drogi, place, zwykle o nawierzchni naturalnej i łukowatych liniach,
 - drzewa i krzewy rozrósnięte swobodnie (nieformowane),
 - zbiorniki wodne o naturalnych kształtach,
 - nieregularne nasadzenia grupowe drzew i krzewów z prześwitami,
 - ujawnienie się nurtu sentymentalno-romantycznego (powrót do elementów starożytności),.
3. Styl regularny można z powodzeniem łączyć ze stylem swobodnym.
4. Istnieje wiele typów ogrodów. Ogrody mogą nawiązywać do charakterystycznych cech środowiska i klimatu (np. ogród wiejski, ogród miejski), naśladować formy spotykane w naturze (np. ogród skalny, ogród wodny) lub wzorować się na założeniach typowych dla innych krajów i kultur (np. ogród japoński, ogród śródziemnomorski, ogród kolonialny).
5. W każdym typie ogrodu możemy odnaleźć elementy dwóch głównych stylów ogrodowych.
6. Wybór stylu i typu ogrodu wcale nie jest oczywisty. Decyduje o tym wiele czynników, takich jak: umiejscowienie działki, warunki mikroklimatyczne, otaczająca przyroda, a przede wszystkim – gust właściciela oraz sposób użytkowania ogrodu.

LEKCJA 2

Wstęp

Po zapoznaniu się z treścią lekcji:

- będziesz znał główne funkcje pełnione przez poszczególne części ogrodu;
- będziesz wiedział, jakie elementy należy wziąć pod uwagę przed przystąpieniem do projektowania;
- będziesz potrafił sformułować swoje indywidualne wymagania dotyczące ogrodu.

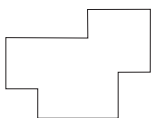
1. Części ogrodu

Działki przeznaczone pod zabudowę jednorodzinną bywają bardzo różne pod względem wielkości i usytuowania względem kierunków świata. Na jednej z takich działek ma powstać Twój wymarzony ogród.

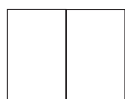

Przez zabudowę jednorodzinną należy rozumieć dom jednorodzinny, który może występować w postaci:

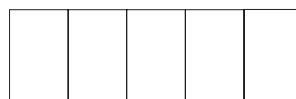
- domu jednorodzinnego wolno stojącego – cały budynek stanowi jedno mieszkanie i jest usytuowany niezależnie od pozostałej zabudowy (tzw. soliter);
- domu jednorodzinnego w zabudowie bliźniaczej – jedna ze ścian zewnętrznych budynku przylega do drugiego budynku, a pozostałe trzy elewacje usytuowane są swobodnie. Przylegające do siebie budynki niekoniecznie muszą być lustrzanym odbiciem (niejako wbrew nazwie);
- domu jednorodzinnego w zabudowie szeregowej – dwie ściany zewnętrzne przylegają do sąsiednich budynków, dwie stanowią przednią (wejściową) i tylną elewację, budynek dzieli działkę na dwie części; budynki szeregowe tworzą ciągi od trzech do kilkunastu obiektów;
- domu jednorodzinnego w zabudowie atrialnej – w skrajnym przypadku nie ma w ogóle elewacji zewnętrznych, doświetlony jest przez atrium; w umiarkowanej strefie klimatycznej budynki atrialne przylegają do sąsiednich dwiema lub trzema ścianami zewnętrznymi.

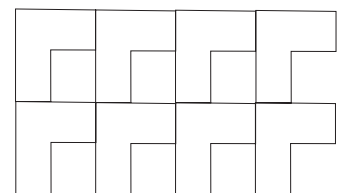
dom jednorodzinny wolnostojący

dom bliźniaczy

zabudowa szeregowa

zabudowa atrialna

Różne formy zabudowy jednorodzinnej

To właśnie rodzaj zabudowy, a także wielkość działki decydują o przyszłym wyglądzie ogrodu. Inaczej projektuje się ogród przy domu wolno stojącym, a inaczej przy domu w zabudowie szeregowej.

Ogród w zabudowie szeregowej i przy domu jednorodzinnym

Niezależnie jednak od wymienionych czynników każdy ogród trzeba podzielić na pewne strefy, które najczęściej powstają w wyniku usytuowania domu na działce.

Ogród składa się zazwyczaj z trzech podstawowych części:

- części frontowej (przedogródka),
- części bocznej,
- części tylnej.

Taki podział funkcjonuje w przypadku zabudowy jednorodzinnej wolno stojącej i bliźniaczej. W zabudowie szeregowej ogród nie ma części bocznej. Z kolei w zabudowie atrialnej cały ogród jest najczęściej otoczony ścianami i stanowi wewnętrzną część budynku (tzw. atrium).

Frontowa część ogrodu

Frontowa część ogrodu, zwana przedogródkiem, to reprezentacyjna wizytówka domu, znajdująca się zwykle pomiędzy ulicą a budynkiem.

Głębokość tej części ogrodu zależy głównie od wielkości działki i charakteru zabudowy, a co za tym idzie – odpowiednich przepisów budowlanych. Teoretycznie można przyjąć, że wynosi ona średnio **5 – 10 m**, ale w praktyce może mieć tylko 2 lub aż 20 m. Tak naprawdę to my decydujemy, jaka będzie głębokość frontowej części naszego ogrodu (musimy tylko zmieścić się w ramach właściwych przepisów regulujących to zagadnienie).

Najważniejszym zadaniem przedogródka jest **funkcja reprezentacyjna** – ozdobna. Jednak nie można zapominać o jego **funkcji użytkowej**, ponieważ to tutaj będzie odbywał się ruch pieszych do domu i z domu. Także tu zwykle mieści się podjazd do garażu i stoi kosz na odpady gospodarcze. Zapewnienie prawidłowej komunikacji w tej części ogrodu jest priorytetowym zadaniem każdego projektanta.

Właściwie zaprojektowana i wykonana frontowa część ogrodu powinna odzwierciedlać styl mieszkańców i świadczyć o ich trybie życia. Bardzo istotną sprawą jest dobór roślinności. Przy planowaniu tego elementu musisz wziąć pod uwagę kilka czynników. Pod poziomem terenu może znajdować się szambo oraz inne elementy infrastruktury podziemnej (np. studzienka kanalizacyjna, przewody doprowadzające prąd, gaz, telefon itp.), dlatego nie należy stosować roślin głęboko korzeniących się. Rośliny w przedogródku oprócz funkcji ozdobnej mogą pełnić też funkcję izolacyjną – odpowiednio wysokie będą stanowiły barierę dla ulicznego zgiełku i kurzu. Nie należy jednak wybierać gatunków, które się zbyt rozrastają i mogą nam zacienić tę część ogrodu.

Ogród przed domem

Frontowy charakter domu i ogrodu mogą podkreślać różne elementy architektury ogrodowej, jak trejaże, pergole, murki, podjazdy, ścieżki, a nawet ogrodzenie i brama wjazdowa. Wykonane z właściwych, odpowiednio dobranych materiałów będą stanowiły zwieńczenie naszego dzieła.

Drewniana pergola nad chodnikiem prowadzącym do drzwi wejściowych domu

Boczna część ogrodu

Ogrodem bocznym nazywamy przestrzeń znajdującą się pomiędzy bokiem domu i granicą działki sąsiada.

W zależności od umiejscowienia budynku mogą występować dwa ogrody boczne lub tylko jeden ogród boczny. Szerokość tej części bywa różna i zależy od wielkości działki. Zgodnie z prawem budowlanym w Polsce odległość nowo powstających budynków od granicy działki nie może być mniejsza niż **3 m** i w praktyce na działkach do 1000 m² z taką właśnie szerokością spotkamy się najczęściej.

Ogród boczny **łączy część frontową i tylną ogrodu**, dlatego w większości przypadków stanowi miejsce komunikacji pomiędzy tymi obszarami. Z boku domu można też zaplanować miejsce postojowe dla samochodu, często osłonięte stylową pergolą porośniętą roślinnością, lub ciekawy taras.

Taras z boku domu

Wiele osób projektując obsadzenia w części bocznej, uważa je za mało istotne. Nic bardziej błędnego! Niezależnie od tego, czy zastosujesz wąski żywopłot, czy luźną kompozycję roślinną, zawsze staraj się, aby połączenie poszczególnych roślin było harmonijnym przejściem do dalszej części ogrodu.

Nasza rada: Jeśli uważasz, że nie poradzisz sobie z harmonijnym skomponowaniem roślin na wąskim pasie ogrodu bocznego, dobrym rozwiązaniem może być wyraźne zamknięcie obszaru w przedniej części, np. żywopłotem. Uzyskasz w ten sposób dwa wnętrza ogrodowe, które mogą różnić się charakterem, bo dzięki ich odgródzeniu nie odczuwa się braku spójności.

Żywopłot z żywotnika dzieli ogród na dwie niezależne części

Sadząc rośliny przy granicy działki, musimy brać pod uwagę różne czynniki. Czasami chcemy zasłonić jakiś brzydki widok czy szary betonowy płot lub mur. Innym razem – ochronić się w ten sposób od wiatru lub prażącego latem słońca. Jednak zawsze należy mieć na uwadze dobrosąsiedzkie stosunki. Wysokość i szerokość roślin mają tu decydujące znaczenie. Zastanów się, czy Twoje drzewa nie będą w przyszłości zaciaśniały ogrodu sąsiada albo czy pędy krzewów nie wyrosną za daleko poza granicę działki. Według zaleceń prawnych odległość sadzonych roślin od granicy nie powinna być mniejsza niż **80 cm**. Jeśli Twoje obsadzenia mogłyby istotnie wpłynąć na czyjś ogród, nigdy nie zaszkodzi po prostu zapytać sąsiada o zdanie. A jeśli nie odpowiada mu Twój projekt, to najlepiej poszukać innego rozwiązania.

Dobrze skomponowana roślinność w bocznej części działki harmonijnie łączy nie tylko frontową i tylną część ogrodu, ale również współgra z otoczeniem, a więc uwzględnia zielenią sąsiedzką.

Ogród z boku domu

Tylna część ogrodu

Ogród tylny to część ogrodu znajdująca się za budynkiem.

Jest to zazwyczaj największa część, w której można zaplanować najistotniejsze elementy ogrodu. W idealnie zaprojektowanej przestrzeni powinno się tu znaleźć miejsce na zabawę, sport i relaks. Pamiętajmy, że aktywny wypoczynek wymaga płaszczyzny trawnika odpowiedniej wielkości. Dla większości użytkowników ogrodów drugim ważnym elementem w tej części jest taras.

Taras w tylnej części ogrodu

Ozdobny trawnik w ogrodzie tylnym

Poza tym w tylnej części ogrodu mogą znaleźć się np.: miejsce do grillowania, altana, oczko wodne, plac zabaw dla dzieci, składzik na drewno do kominka, domek na narzędzia albo kojec dla psa, a u osób nieco zamożniejszych – basen z sauną lub kort tenisowy.

Jeżeli w obrębie ogrodu ma znajdować się część użytkowa, to powinniśmy wybrać najodpowiedniejsze miejsce do uprawy warzyw, ziół, drzew i krzewów owocowych. Możemy się też zdecydować na budowę niewielkiej szklarni.

Nasza rada: Masz mały ogród, a marzą Ci się drzewka owocowe? Zawsze znajdzie się jakieś odpowiednie miejsce. Drzewka można tak uformować, aby nie zajmowały całego ogrodu.

Praktyczna konstrukcja do rozpinania winorośli i formowania drzewek owocowych

Przy projektowaniu roślin w tej części należy brać pod uwagę kilka istotnych kwestii. Większość z nas zgodzi się ze stwierdzeniem, że zieleni powinna zapewniać właściwą izolację, tak aby możliwy był wypoczynek z dala od zgiełku i sąsiedzkich spojrzeń. Wiele roślin oprócz właściwej sobie funkcji ozdobnej powinna pełnić również funkcję użytkową. I tak latem wyższe drzewa mogą dawać przyjemny cień i doskonale chronić przed słońcem. To samo dotyczy roślin pnących się po pergoli lub altanie.

Pamiętaj, że wplatając do swojego ogrodu fragmenty różnych środowisk i różne formy ogrodowe, przy wyborze roślin musisz kierować się określonymi zasadami – inne rośliny nadają się do posadzenia nad wodą, a inne w ogrodzie skalnym.

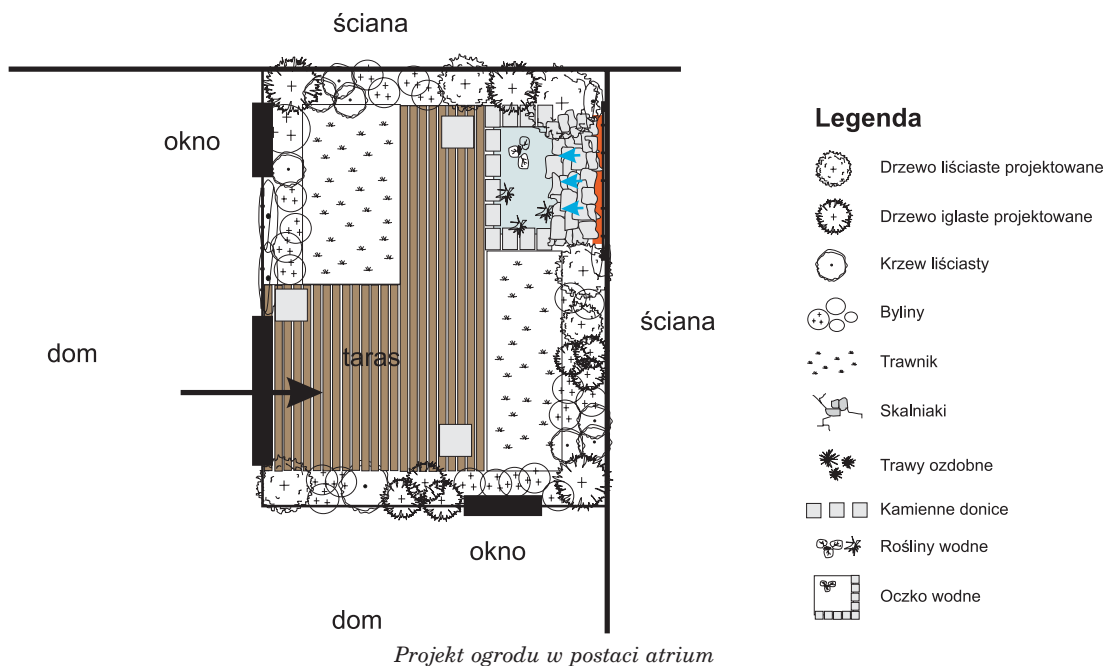
Atrium

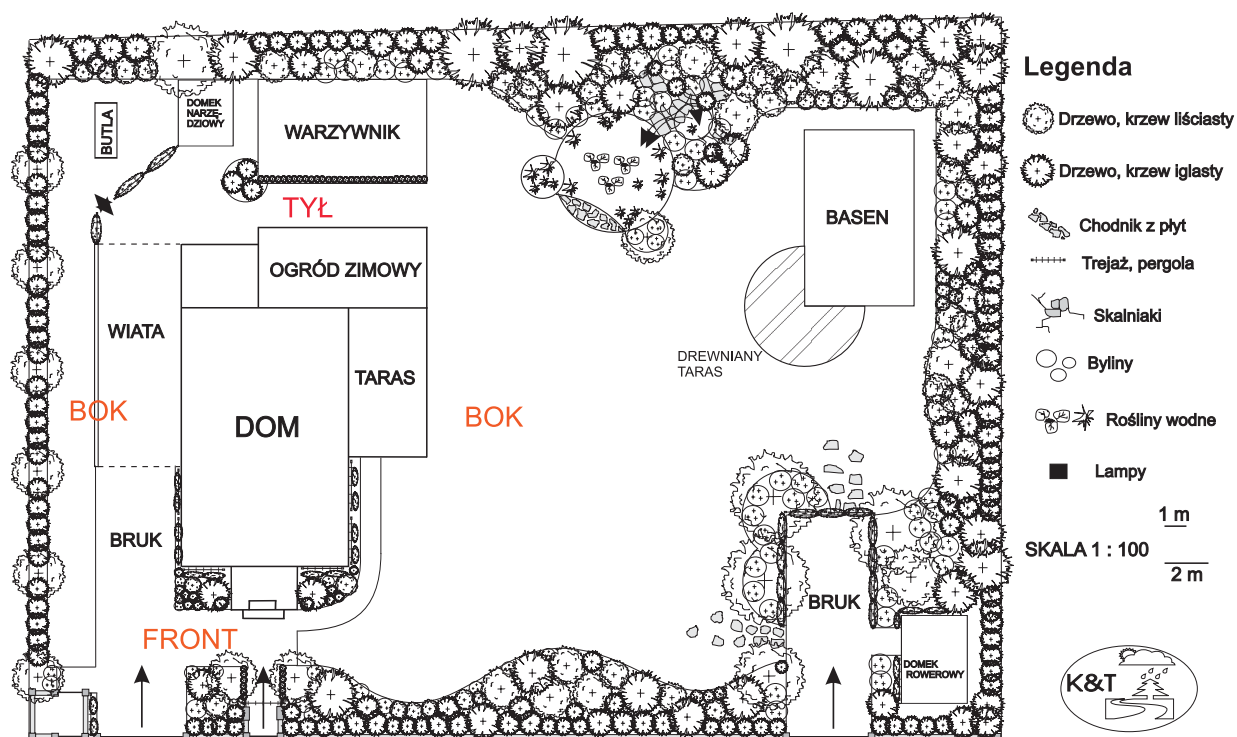
Atrium to najczęściej niezadaszone pomieszczenie wewnętrzne.

Jak już wcześniej wyjaśniliśmy, atrium jest zwykle ze wszystkich stron otoczone murem i zwykle traktuje się je jako przedłużenie domu mieszkalnego. Ponieważ zabudowa atrialna charakteryzuje się zwartością i oszczędnością miejsca, wielkość takiego „ogrodu pomieszczenia” jest zwykle nieduża i waha się średnio od 50 do 100 m². Planując wnętrze tego typu, musimy kierować się umiarem. W atrium może

się znaleźć taras, woda (czy to w postaci fontanny, czy małego zbiornika, czasem basenu), niewielki trawnik i rośliny głównie w formach karłowatych, o wąskim, strzelistym pokroju. Bardzo praktyczne będą kraty na pnącza, które można przykręcić do ściany lub muru. W takim wnętrzu dobrym rozwiązaniem są rośliny w donicach.

Kończąc omawianie podziału ogrodu, chcielibyśmy podkreślić, że trudno jednoznacznie określić funkcje poszczególnych części. Wystarczy inne od powszechnie spotykanego usytuowanie domu, nietypowy kształt czy niestandardowa wielkość działki, a typowe funkcje przypisane do danej części ogrodu mogą się istotnie zmienić.

Projekt ogrodu przydomowego, gdzie najistotniejszą i największą częścią jest prawy ogród boczny, przeznaczony do wypoczynku i rekreacji. Natomiast w części tylnej znajduje się warzywnik, składzik na narzędzia oraz butla z gazem

2. Projektowanie ogrodu

Ogród to niejako kontynuacja domu w wolnej, otwartej przestrzeni. Jego części, podobnie jak pokoje w mieszkaniu, służą różnym celom: opalaniu się, spokojnej lekturze, rozmowom w gronie przyjaciół czy zabawie z dziećmi.

Dla niektórych najważniejszą sprawą podczas zakładania ogrodu jest to, aby otoczyć się roślinnym murem i odizolować od świata zewnętrznego. Inni kładą duży nacisk na funkcje użytkowe. Główną rolę mają odgrywać w ogrodzie kącik wypoczynkowy i miejsce do gry w piłkę. Obiekty, z których korzysta się rzadziej, na przykład miejsce na ognisko czy ławeczka do czytania, wędrują w odległe zakamarki ogrodu, osłonięte większą grupą roślin. A jakie są Twoje oczekiwania wobec ogrodu?

Kolejny rozdział pomoże Ci przygotować wykaz indywidualnych wymagań związanych z nowym ogrodem. Jest on niezbędny, by przygotować **wstępny projekt ogrodu**.

Precyzowanie indywidualnych wymagań

Oczekiwania związane z ogrodem

Projektując nowy ogród lub zmieniając stary, każdy ma przed oczyma końcowy wygląd, jaki chciałby osiągnąć. Najważniejszą zasadą jest pogodzenie swych marzeń z rzeczywistością i istniejącymi warunkami. Ułożymy zatem listę życzeń i uporządkujemy je według ważności. Sam zdecydujesz, czy istnieją przesłanki do ich spełnienia.

Komunikacja

Sieć dróg obejmuje cały ogród i łączy jego poszczególne części i elementy, przyczyniając się do kształtowania przestrzeni. Jak wspomnieliśmy przy omawianiu przedogródka, już w części frontowej mamy do czynienia z komunikacją między garażem, domem i koshem na śmieci. Do „strategicznych” części należy taras, łączący się ściśle zarówno z domem, jak i z ogrodem. To zwykle z niego możemy dotrzeć do rozmaitych ogrodowych kącików i budowli.

Wszelkie podjazdy, miejsca parkingowe i podejścia do domu, a także utwardzone ścieżki w większych ogrodach buduje się z materiałów o odpowiedniej wytrzymałości. Natomiast w obrębie stref (części) ogrodowych komunikacja najczęściej odbywa się po trawni-

Przejsie ułożone z drewnianych plastrów

ku albo specjalnym chodnikiem wzdłuż boków domu. Do tworzenia ścieżek ogrodowych łączących różne miejsca stosuje się często ułożone w trawniku, rzadziej w obsadzeniach, płaskie kamienie albo drewniane kłody pocięte na plastry.

Nasz rada: Jeśli zdecydujesz się na zastosowanie kamieni luźno ułożonych w trawniku, staraj się poprowadzić ścieżkę tak, aby zakręcała i znikwała za przeszkodami. W ten sposób nawet mały ogród stanie się optycznie większy.

Od Ciebie zależy, jak chcesz poruszać się po ogrodzie oraz jakich materiałów użyjesz do budowy dróg i ścieżek, musisz jednak pamiętać, że materiały te powinny mieć przede wszystkim walory użytkowe i należy je dostosować do warunków atmosferycznych. Nie mogą być śliskie, muszą za to wytrzymywać obciążenia i być odporne na mrozy.

Widoki

Szczególnie w małych ogrodach pozycję dominującą zajmuje zawsze dom, a elementy ogrodu nawiązujące do linii budynku dodatkowo to podkreślają. W każdym ogrodzie od wejścia, okien czy tarasu prowadzą w różnych kierunkach **osie optyczne**, na końcach których umieszcza się sztuczne (posąg) bądź naturalne (roślina) **akcenty optyczne**. Te ostatnie powinny być dostosowane do wielkości ogrodu i podkreślone odpowiednim tłem, co pozwoli uzyskać wrażenie interesującego ukształtowania przestrzeni ogrodowej. Akcenty optyczne na osi kształtują również **efekt przestrzennej głębi**, dzięki czemu ogród – szczególnie mały – staje się rozleglejszy. Efekt ten można osiągnąć na przykład przez umieszczenie na pierwszym planie akcentu optycznego w postaci roślin w pojemnikach stojących na tarasie czy zastosowanie soliterów (rosnących samotnie roślin) na skraju trawnika.

Nie można też zapominać o walorach dekoracyjnych użytych roślin. Jeśli ciekawie i trwale ozdobisz właściwe miejsca, z Twoich okien i tarasu przez cały rok będzie rozciągał się piękny widok.

Widok z okna na dziedziniec

Interesujące widoki znajdują się także w naturalnym otoczeniu ogrodu. Okoliczny krajobraz należy świadomie wykorzystać do optycznego powiększenia ogrodu poza jego granice

Taras

Taras jest praktycznym miejscem łączącym dom i ogród. Może mieć różne rozmiary – jego wielkość zależy najczęściej od liczby członków rodziny i zadań, jakie będzie spełniał. Zwykle o jego przeznaczeniu myślimy przy wyborze materiału, z jakiego będzie zrobiony. Czy ma na nim stać grill ogrodowy, czy będziemy na nim przede wszystkim odpoczywać? Czy miejsca do siedzenia zamontowane zostaną na stałe, czy może będą ruchome? Czy taras ma być zadaszony, czy otwarty (niezadaszony) itd.

Tarasy: zadaszony i otwarty

Atrakcyjne miejsca

Wielu z nas chciałoby mieć w ogrodzie jakiś ciekawy akcent, taki jak oczko wodne, kaskada, jakiś skalniak, miejsce do grillowania czy interesująca rabata bylinowa. Każde z tych miejsc musi być starannie zaplanowane i wkomponowane w ogród, ale jako wyraźnie zaakcentowany i wyodrębniony element.

Oczko wodne w ogrodzie

Pierwszym krokiem do osiągnięcia celu jest wybór odpowiedniej lokalizacji w ogrodzie – i to zarówno pod względem atrakcyjności, jak również właściwej wystawy słonecznej. Musisz sobie zdawać sprawę z tego, że np. pięknego ogrodu skalnego nie da się utrzymać w pożądanej formie w cienistym miejscu, bo większość roślin typowych dla skalniaka wymaga pełnego nasłonecznienia. Poza tym trzeba zdecydować, czy chcemy, aby projektowane miejsce rzucało się w oczy od razu, czy raczej wolimy pozostawić je lekko zamaskowane w dalszej części ogrodu, aby dodatkowo zwiększać napięcie jego stopniowego ukazywania się potencjalnemu widzowi. Czasami można zupełnie ukryć jakiś atrakcyjny element ogrodu, np. zaciszne miejsce do odpoczynku w cieniu drzewa, pozostawiając je dla własnego nieskrępowanego użytku.

Nieco osłonięta altana sprawia wrażenie tajemniczego i spokojnego miejsca

Następnym krokiem przy planowaniu takich miejsc jest dobór odpowiednich materiałów i zastosowanie roślin właściwych dla danego siedliska.

Mała architektura ogrodowa

Należą do niej wszelkiego rodzaju domki gospodarcze, altany, pawilony, trejaże, pergole, jak również szklarenki. Pawilony i altany powróciły ostatnio do mody i oprócz indywidualnych projektów w różnych stylach i formach mamy duży wybór konstrukcji już gotowych, sprzedawanych w częściach do samodzielnego montażu. Podobnie zresztą jest z domkami narzędziowymi i składzikami na drewno do kominka, które budzą bardzo szerokie zainteresowanie, zwłaszcza wśród tych właścicieli ogrodów, którzy nie mają w garażu miejsca na trzymanie narzędzi czy kosiarki.

W większości przypadków domki ogrodowe czy altany umieszcza się możliwie najdalej od domu, a czasami zupełnie przysłania roślinnością. Z kolei takie elementy, jak pergole, trejaże i bramki wykorzystuje się przede wszystkim przy domach, jako osłony (np. samochodu, tarasu) lub podpory dla ciekawych pnączy, albo stosuje się je jako elementy podkreślające przejścia między wnętrzami ogrodowymi.

Coraz popularniejsze są również małe szklarnie lub nawet szklane pawilony, które buduje się w miejscu z dużym dostępem światła, osłoniętym od wiatru

Składzik na drewno

i mrozu. Jeśli szklarenka będzie zimą ogrzewana, z powodzeniem możemy się zajmować ogrodnictwem przez cały rok i uprawiać nawet egzotyczne rośliny.

Rośliny

Rośliny stanowią **najistotniejszy element wszystkich ogrodów** – bez nich ogród po prostu nie istnieje. Wnoszą do niego życie, barwy, są akcentem optycznym, osłoną przed wiatrem i spojrzniętami obcych, dzielą przestrzeń ogrodową.

Chcąc właściwie komponować układy roślinne, planować grę barw i efekty optyczne, musisz znać cechy charakterystyczne i wymagania wiele gatunków i odmian roślin. Będziesz się tego uczyć w dalszej części kursu. Wybór drzew, krzewów, bylin czy roślin jednorocznych i dwuletnich jest obecnie tak wielki, że tworząc ogród, należy wykazać się stosownym umiarem. Tylko kolekcjonerzy, mający duże ogrody, czas i pieniądze, mogą sobie pozwolić na bogate, zachwycające zbiory roślin. Osoby, które nie mają takich ambicji i możliwości, powinny skupić się na wybraniu gatunków i odmian najwłaściwszych dla swojego ogrodu.

Rośliny można sadzić w luźnych obsadzeniach lub w grupach, tworząc mniej lub bardziej zwarte **żywopłoty**. Te ostatnie stosuje się jako regularny element dzielący przestrzeń lub stanowiący osłonę przed wiatrem.

Bardzo ważnym elementem roślinnym są **trawniki i łąki kwietne**, które pełnią zarówno funkcję kształtującą przestrzeń, jak również praktyczną – komunikacyjną i rekreacyjną. Zadaniem zielonego trawnika jest wnoszenie spokoju do ogrodu, dzielenie lub łączenie poszczególnych części, a przede wszystkim – uwydatnianie i podkreślanie kształtów i barw innych roślin. Ze względu na cel zastosowania wyodrębnia się trawniki ozdobne, trawniki użytkowe i łąki kwietne.

*Kwitnący rododendron
na tle łąki kwietnej*

Zastanów się zatem, jakie rośliny chciałbyś mieć w swoim ogrodzie. Ile przestrzeni chcesz przeznaczyć na trawnik i jaką formę ma on przyjąć? Czy są miejsca, które wymagają zastosowania żywopłotu? Pamiętaj, że rośliny swoim widokiem powinny cieszyć oko właściciela i odzwierciedlać preferowane przez niego kolory. Powinny zdobić ogród także swoimi kształtami oraz być dostosowane do warunków środowiskowych ogrodu.

Musisz też zdecydować, jak duże rośliny chcesz posadzić. Czy będą to małe (i tanie) egzemplarze, czy zdecydujesz się na osiągnięcie szybkiego efektu przez zastosowanie większych roślin? Różnica w cenie między małą a dużą rośliną może być tak duża, że decyzja w tej kwestii często jest uwarunkowana względami finansowymi.

Ochrona przed wiatrem

Zapewnienie ochrony możliwe będzie jedynie wówczas, kiedy znamy **dominujący kierunek wiatru** regularnie nawiedzającego okolicę, w której położony jest nasz ogród. W stworzeniu osłoniętych od wiatru kwater pomoże nam zasadzenie ściany krzewów, żywopłotu lub alei drzew. Na tarasie można zastosować osłony z pergoli i trejaży obsadzonych pnączami.

Zwierzęta w ogrodzie

Mówiąc o zwierzętach w ogrodzie, zwykle myślimy o psach. Z reguły intensywnie użytkują one swoje otoczenie, dlatego bardzo trudno pogodzić miłość do zwierząt z miłością do ogrodu. Gdy mamy psa lub właśnie się na niego decydujemy, musimy zdawać sobie sprawę z tego, że szkody są nieuniknione, nawet przy dobrze wyszkolonym zwierzęciu. Jeśli nie przewidujemy dla niego miejsca w domu, musimy znaleźć je w ogrodzie. Kojec wyposażony w budę stawia się zwykle w znacznej odległości od budynku, w miejscach mało widocznych i osłoniętych przed zbyt intensywnym działaniem promieni słonecznych. Należy też pomyśleć o odpowiednim ukształtowaniu zieleni i właściwym doborze gatunków – rośliny liściaste, w porównaniu do roślin iglastych, lepiej znoszą uszkodzenia spowodowane psim moczem.

Oczywiście oprócz zwierząt domowych, jak np. psy, koty i inne, w ogrodzie pojawiają się też przybysze z zewnątrz – ptaki, żaby, jaszczurki, jeże. Ci „goście” są bardzo pożyteczni i mogą nam pomóc w walce z różnymi szkodnikami. Powinniśmy im stworzyć w ogrodzie przyjazne warunki do spokojnego egzystowania. Nie muszą to być wyłącznie karmniki. Możemy zainstalować w ogrodzie poidło dla ptaków – na przykład płytkie miejsce w strumyku. Mała kupka liści lub podściółka gęstego krzewu w zacisznym zakątku ogrodu da doskonałe schronienie jeżom. W wilgotnym i cienistym miejscu mogą się nawet zdomowić niezwykle rzadkie i chronione gatunki żab i jaszczurek.

Jaszczurka w ogrodzie

Karmnik dla ptaków

Urządzenia niezbędne do użytkowania ogrodu

Oświetlenie zewnętrzne

Projektując ten element, musimy się zastanowić, jakim celom będzie służyć oświetlenie. Czy ma tylko zapewniać bezpieczne poruszanie się po drogach komunikacyjnych, czy może tworzyć nastrój w poszczególnych częściach ogrodu? Warto zrealizować obydwa zamierzenia, by w letnie wieczory móc rozkoszować się grą światła. W sklepach jest wiele różnego typu lamp, tak więc nie powinniśmy mieć większych problemów z doбором właściwej formy do podświetlenia podjazdu, oczka wodnego lub roślin.

Oświetlenie ogrodu

Urządzenia nawadniające

Dostarczenie roślinom odpowiedniej dawki wody jest konieczne do ich właściwego funkcjonowania i zapobiega zamieraniu wrażliwszych na suszę gatunków. Niestety naturalne warunki wodne pogarszają się z roku na rok i podlewanie staje się powoli koniecznością. Ręczne podlewanie trawnika i roślin nawet w niewielkim ogrodzie jest zabiegiem bardzo pracochłonnym i szczególnie uciążliwym w suche lata. A w okresie wyjazdów wakacyjnych staje się sporym zmartwieniem dla osób pozostawiających ogród na łaskę warunków atmosferycznych. Oczywiście można zdecydować się na rośliny mniej wymagające i odporne na suszę, ale to spowoduje zubożenie gatunkowe naszych obsadzeń, a i tak nie rozwiąże problemu z trawnikiem, który najgorzej reaguje na braki wody.

Dobrym rozwiązaniem jest budowa automatycznego systemu nawadniającego (dla wielu zapracowanych osób to wręcz konieczność). Mimo wysokich kosztów zainstalowania takiego systemu szybko zyskujemy na oszczędności wody, a bezcenny czas po pracy możemy poświęcić rodzinie i wypoczynkowi.

Nasza rada: Jeśli ze względów finansowych planujesz urządzać ogród etapowo, w pierwszej kolejności załóż nawadnianie, potem dopiero sadź rośliny i siej trawę. Nawadnianie zapewni roślinom właściwy rozwój, a Ty zaoszczędzisz, bo zakładanie systemu nawadniającego w gotowym trawniku i obsadzeniach jest znacznie kosztowniejsze.

Podczas planowania systemu nawadniającego należy wziąć pod uwagę to, jak na danym obszarze kształtuje się **średnia wysokość opadów atmosferycznych**.

Okres wegetacyjny trwa w naszym kraju od kwietnia do września. Jeżeli znamy średnią wysokość opadów, pomoże nam to w precyzyjnym zaprogramowaniu podlewania roślin.

Montaż systemu nawadniającego w ogrodzie

Automatyczne podlewanie

Wykaz indywidualnych wymagań

Znasz już wszystkie elementy, które musisz brać pod uwagę, przystępując do projektowania ogrodu. Czas, byś sprecyzował swoje indywidualne wymagania i oczekiwania.

Z

ZADANIE 2

Zastanów się, jakie są Twoje wymagania i oczekiwania związane z poszczególnymi częściami ogrodu i uzupełnij zamieszczoną niżej tabelkę.

Frontowa część ogrodu	Boczna część ogrodu	Tylna część ogrodu

Podsumowanie 2

1. Ogród składa się zazwyczaj z trzech części:
 - frontowej,
 - bocznej,
 - tylnej.
2. Frontowa część ogrodu jest reprezentacyjną wizytówką domu. Pełni głównie funkcję estetyczną, ale nadać jej można także inne funkcje ogrodowe (np. komunikacyjną).
3. Boczna część ogrodu ma za zadanie łączyć część frontową z częścią tylną. W zależności od rozmiarów można jej nadać różne funkcje ogrodowe.
4. Tylna część ogrodu to główna część ogrodu, w której odbywa się znaczna część ogrodowych zajęć. Nadaje się ona do kształtowania najrozmaitszych nastrojów. Jest miejscem, gdzie się wypoczywa, uprawia sport, uprawia rośliny użytkowe czy hoduje zwierzęta.
5. Atrium jest ogrodem we wnętrzu, przedłużeniem części mieszkalnej, dlatego jego główną zaletą mają być walory estetyczne i relaksujące.
6. Przed rozpoczęciem projektowania ogrodu niezbędne jest sprecyzowanie indywidualnych wymagań.

Praca domowa 1-2

1. Jaki styl ogrodu Ci bardziej odpowiada – regularny czy swobodny? Uzasadnij swój wybór.
2. Jakie typy ogrodów przeważają w Twojej okolicy? Jak myślisz, dlaczego akurat te formy są najbardziej popularne?
3. Dlaczego wykaz indywidualnych wymagań jest tak ważnym etapem projektowania ogrodu?
4. Jakie elementy chciałbyś zaprojektować w tylnej części swojego ogrodu?
5. Wymień przynajmniej pięć znanych Ci elementów małej architektury ogrodowej.

Rozwiązanie zadania 1 (przykładowe odpowiedzi)

1. Ogród krajobrazowy. Roślinność o naturalnych formach, niemalże dzika, oplata budynków. Studnia wśród zieleni podkreśla wiejski charakter ogrodu.
2. Ogród miejski. Wnętrze ogrodowe otoczone prostymi, wysokimi liniami budynków. Zieleń w postaci formowanych żywopłotów i kul z bukszpanów, prosty regularny trawnik i jednocześnie swobodne formy niektórych roślin dają wrażenie wymieszania dwóch stylów.